

Institut d'Estudis
Valencians

Les abreviatures I (estructura i genesis)

(Desembre, 2015)

Antoni Fontelles¹

1. L'orige i la tradicio

Les abreviatures –un subgrup de les abreviacions– son estructures o formes grafiques reduïdes d'una paraula o d'un sintagma i que s'utilisen en les llengües escrites des de ben antic.

Hereus com som els valencians de la tradicio grecolatina, ya les trobem en la documentacio de Roma. D'aquella produccio escrituristica han derivat, en el pas dels anys, lletres i ortografia i les abreviatures de l'Europa Occidental fins als nostres dies.

Fent un poc de memoria historica, des de l'imperi franc de Carlemagne, en els sigles VIII i IX, aplegà a la península el model grafic conegut com a carolingi, usat tant en documents llatins com romanços. Primer aparegue en els comtats catalans, aragonesos i navarresos, en la Marca Hispanica, i unes centuries mes tart s'estengue als regnes occidentals d'Asturies, Castella i Lleó i Galicia. La difusio d'esta tipografia, que recuperava una de les variants antigues romanes, es basà en raons politiques, culturals i sociologiques i el rapid exit –en una gran part d'Europa– obedix a que es llegible i senzilla i tambe a un factor religios com l'expansio de l'orde de Cluny –benedictins cluniacencs i els seus 'scriptorium'– en les monarquies peninsulars. Un component d'eixa senzillea era l'escassea d'abreviatures, encara que conforme passaren els anys aumentaren i foren molt abundants en el sigle XII tant per a noms propis

'P' (Petrus)

'F' (Ferdinandus)

1 He d'agrair a Jesu Masia la paciència en que ha llegit les diferents versions i tambe les correccions fetes, que han servit per a millorar el text final. Naturalment, els errors i equivocacions que hi haura son meus.

Institut d'Estudis
Valencians

com per a títuls

'R' (rex)

'P' (princeps)

i per a partícules freqüents

'c̄' (cum)

'q̄' (quod)

'q̄' (qui)

Les reduccions gràfiques que podem observar en estes èpoques de l'Edat Mija i Moderna son similars a les actuals; es dir, el model general està ja dissenyat, perquè o bé usen l'inicial de la paraula (com les mencionades un poc més amunt) o suprimixen una part, la final –apocop o truncament–

'decemb' (decembris)

'ap' (apud)

'fec' (fecit)

o l'interior –contracció o sincopa–

'abba' (abbatissa)

'cni' (concilium)

'dgn' (dignum)

A més d'estos casos presentats, hi havia signes especials i conjuncions de lletres en unes figures específiques que, des d'un punt de vista actual, es podrien considerar com a símbols.

En llatí també s'usaven abreviatures formades en lletres superpostes i que en acabant reaparegueren en molta menor intensitat en els textos romànços

'a^q' (aqua)

'inte^g' (integro)

Institut d'Estudis
Valencians

‘por’ (prior)

Salvant les distàncies temporals i conceptuals, es pot dir que era una escritura pareguda a la dels missatges electrònics que igual suprimixen caràcters com afegixen símbols (x, +, 2, 7...) que ‘es tradueixen’ i completen les paraules. Es pot substituir una lletra o lletres ‘2 besets’ (dos besets), una part de la paraula ‘t.he dit q anire’ (t’he dit que anire), o tota ‘x a tu’ (per a tu).

Pegant una ullada per damunt damunt a la lliteratura valenciana trobem –com en les altres llengües romàniques– una ampla varietat d’elements utilitzats per a abreviar les lèxics, la major part dels quals ja eren coneguts en llatí. Els més abundants i els que es mantindran durant mes anys són els genèrics, expressats per una ralla i que solen anar sobreescrits. Així tenim traços-barres, damunt de vocals i consonants, rectes (mes o menys llargs $\overline{\quad}$), lleugerament inclinats (similars als accents ‘` o un poc més prolongats), corbats ($\overset{\frown}{\quad}$), o onejats ($\sim \sim$). A banda, n’hi ha uns altres com: 9, x, 8... i algunes lletres com la ‘p’ admeten un traç, lleugerament descendent cap avant o cap arrere, en la coa del grafema ‘p’ (la ‘d’ majúscula també pot portar un signe similar en el pal vertical ‘D’ i equival a ‘de’).

S’ha dit que hi havia tipografies –com la francesa– que eren més proclius a portar esta classe de components. Estos signes, que s’utilitzaven tant en els manuscrits com en l’impres, anaven eliminant-se a poc a poc de les obres impreses en els segles XVII i XVIII. Igual passà en les abreviatures que, paulatinament, perderen vitalitat i pràcticament desaparegueren dels llibres. Una bona part de les que es conservaren ja són les que coneixem en l’actualitat (‘f’ –full–, ‘v’ –vers–, ‘cap’ –capítol–, ‘B’ –bachiller–, ‘D’ –doctor–...).

Dins de l’ampla varietat de ‘traduccions’, alguns símbols són més constants que uns altres en el seu valor, com és el cas de les ralles –curtes o llargues–, que majoritàriament indiquen la supressió d’una ‘m’ o una ‘n’, encara que també representen uns altres consonants i vocals (ss, r, st, ost, a...).

He tret alguns exemples de les següents obres

- (1) *Les trobes en lahors de la Verge Maria*; 1474, impres
- (2) *Tirant lo Blanch*; Joanot Martorell, 1490, impres
- (3) Obres de Roiç de Corella; abans de 1493, manuscrit

Institut d'Estudis
Valencians

– (4) *Primera part de la historia de Valencia*; Pere Antoni Beuter, 1538, impres

– (5) *Sermo de la sancta conquesta de Valencia*; Gaspar Arbuixech, 1666, impres

La procedencia de les paraules figura al costat de l'exemple, entre parentesis, en el numero assignat a cada text. Encara que el traç superpost l'he representant sempre recte i curt, pot ser corvat o onejat i de major o menor llargaria. Al final he posat la paraula sancera en els elements restituits, en cursiva, porque, com he dit, el signe no sempre te el mateix valor.

' pēdre ' (2) *pendre*

' ē ' (4) *en*

' tēps ' (4) *temps*

' señor ' (5) *sennor (senyor)*

' señora ' (3) *senyora*

' grā ' (2) *gran*

' pñē ' (4) *prenen*

' Feb̄r ' (1) *febrer*

' p̄ ' (4) *per* (el traç de la 'p' es descendent cap avant)

' p̄rlar ' (2) *parlar*

' p̄p ' (4) *prop* (el traç de la 'p' es descendent cap arrere)

' p̄q̄ ' (2) *perque*

' q̄ ' (5) *que*

' Turq̄a ' (2) *Turquia*

' aq̄st ' (4) *aquest*

' geraxia ' (1) *'gerarquia' (jerarquia)*

' di⁹ ' (2) *dius*

' conceive⁹ ' (1) *'concebre-us' (concebre-vos)*

Institut d'Estudis
Valencians

- ' me 3) ' 9) *meus*
- ' 8 ' (4) *de* (en ocasions, la figura es com un '8')
- ' 6 ' (3) *que* (el símbol es paregut, no identic)
- ' vrā ' (2) *vostra*
- ' nrēs ' (2) *nostres*
- ' nře ' (1) *nostre*
- ' glīa ' (2) *gloria*
- ' paula ' (2) *paraula*
- ' xpians ' (4) *cristians*
- ' Bñt ' (1) *Bernat*
- ' eēr ' (2) *esser*
- ' vge ' (1) *verge*

Tornant a l'actualitat, no solen trobar-se massa en els texts de caracter general perque tenen restriccions d'aparicio i perque requerixen d'un major esforç de comprensió –coneiximent– per part del llector (tant en l'antiguetat com en l'Edat Mija hi ha reconvençions de reis, autoritats civils o escriptors que censuren –o prohibixen, segons el cas– les abreviatures, perque junt a l'abus i la polisèmia, la deformació de les lletres feya quasi inintel·ligibles els manuscrits). Pels mateixos motius, i en mes raió, en els mijos de comunicació escrita no son massa abundants encara que n'hi ha algunes mes usuals que unes altres. Provablement nos sorprendriem molt dels resultats si ferem l'experiment per a comprovar quantes de les que n'hi ha en la llista final son conegudes i quantes persones saben el significat concret d'elles.

Com que es fan per a estalviar temps i espai, lo habitual es tallar la major part de la paraula i buscar la major senzillea possible.

Manuel Seco distinxix les abreviatures convencionals de les personals. Les primeres son les que s'usen en la comunicació general (tant les establides per la costum com les que gasten els especialistes en llibres de determinades matèries), mentres que les segones son les que crea cadascu per a consum propi.

Institut d'Estudis
Valencians

Tant la RAE com J. Mestres et alii estableixen dos procedències de les abreviatures

a) per truncament, quan es pert la major part de la paraula, i pot ser extrem en el cas de que només es conserve la lletra inicial

'mall.' (mallorquí)	'a.' (autor)
'mar.' (marina)	'f.' (full)
'mat.' (matemàtiques)	'v.' (volum)
'merid.' (meridional)	'v.' (vers)

b) per contracció, quan només mantenim elements inicials i finals de la lèxia i, en ocasions, algu dels interns també

'capà.' (capellà)
'cmndt.' (comandant)
'crnl.' (coronel)
'fmt.' (firmat)

Ademés, poden ser unverbals (venen d'una sola paraula) 'abrev.' (abreviació), 'acust.' (acústica), 'admtiu.' (administratiu); o pluriverbals (venen d'un sintagma o oració) 'a. m.' (ante meridiem, abans del migdia), 'a/ a.' (a l'atenció de), 'b. ll.' (baix llatí), 'p. o.' (per orde), 'q. e. p. d.' (que en pau descanse).

2. Característiques generals

2.1. Se tendix a que siguen lo més curtes possible (com totes les abreviacions), cosa que es combinarà en la clarietat, per a evitar confusions i facilitar el reconeixement.

Mantenint el criteri de que l'abreviatura es fa per a estalviar temps i espai, en moltes ocasions he triat una forma que es contradiu en la brevetat, perquè es guanya considerablement en clarietat.

Si tenim la paraula 'comandant', es obvi que l'expressió ideal seria * 'c.' (només té dos caràcters: lletra i punt. L'asterisc davant d'una paraula indica que es hipotètica, incorrecta o que no està ben construïda). Si opte per * 'com.' augmente la clarietat però perd en curteja. Al final l'he deixada en 'cmdt.' perquè en tindre més elements que les

Institut d'Estudis
Valencians

atres dos (tres grafemes i un grafema respectivament) es prou mes facil d'identificar, ya que la seqüència escrita te menys 'competidors' –paraules– en el conjunt lexic.

2.2. D'acort en l'anterior apartat, per a que una abreviatura siga eficient i complisca l'objectiu, ha de suprimir un minim de dos caracters –en les paraules curtes– i tres o mes –en paraules mes llargues–; perque si no el 'guany' (tenint en conte que el punt de l'abreviatura tambe es pot considerar un 'component') es llimita a reduir u o dos espais-grafemes. Es dir, tindriem una abreviatura quasi inutil a on l'estalvi es insignificant. Est es el cas de formes, incloses en la llista, com les següents (entre parentesis figura el comput total dels signes, contant el punt)

'ant.' (4)	antic (5)
'apoc.' (5)	apocop (6)
'arch.' (5)	archiu (6)
'att.' (4)	atent (5)
'b.' (2)	be (2)
'barr.' (5)	barroc (6)
'bta.' (4)	beata (5)

Encara que el benefici es escas, tambe figuren aquelles que l'us ha consagrat com

'ibid.', (ibidem, en la mateixa font)
'ch/' (chec)
'ar.' (arap)
't.' (tom)

Esta qüestio enllaça en la rendabilitat o profit que li traem a les abreviatures. Inklus quan l'us es freqüent, no crec que tinguen massa justificacio tecnica o llingüistica aquelles que eliminen nomes una o dos lletres.

Per aço, estime que son errors o equivocacions les formes 'mar.' (març), 'blas.' (blasó), 'sur.' (suro), 'rom.' (romà) o 'ètic.' (ètica) que porta la llista de la RACV. Obviament, les quatre son prescindibles i no apareixen –per reduir nomes un caracter–

Institut d'Estudis
Valencians

en la llista final (aclarixc: encara que en son dos, me referire en singular perque una es inversio de l'atra). Unes atres abreviatures, a banda de l'inutilitat, afigen una incorreccio perque suprimixen u dels components dels digrafs 'ny' i 'ig' com passa en 'mai.' (maig), 'jun.' (juny).

2.3. Quan apareguen en un text es llegiran sanceres com qualsevol paraula i, per tant, no es lletrejaran. Recorde aci que en 2011, en plena virulencia de la denominada 'crisis dels cogombros', es posà en circulacio el nom d'una bacteria desconeguda pels consumidors: la 'Escherichia coli'. Este microbi se solia abreviar en 'E. coli' (tambe escrit 'E-coli') i la major part dels mijos de comunicacio audiovisuals la 'popularisaren' en la forma reduida 'ecoli', en un clar eixemple de qué no s'ha de fer. Son modes.

2.4. No tenen llibertat total d'aparicio, sino que estan restringides pel cotext (els elements immediatament anteriors i posteriors) i vinculades a determinades situacions comunicatives (documents oficials, cartes, esqueles, transaccions bancaries, prospectes, cartells informatius...) i arees de coneiximent (ciencies, tecniques, diccionaris...). Aixina tenim que

'a. d. C.' (abans de Crist, tambe 'a. C.') seguirà a un any o a un sigle

'cap.' (capitul) la trobarém davant d'un numero arabic o romà

'sra.' (senyora) s'usa precedint a un nom o llinage

'p. s.' (post scriptum, post data) introduix un text afegit a lo escrit

's. j.' (sacerdot jesuïta) va darrere d'un antroponim

'rmt.' (remet) la posem davant del nom de la persona que envia un escrit

'v. g.' (verbi gratia, per eixemple) precedix a una frase o a un cas que ilustra lo que acabem de dir

'q. e. p. d.' (que en pau descanse) es coloca darrere del nom de la persona que ha faltat

2.5. No poden quedar separades, ni en el text ni a final de llinia, de les paraules a les quals van lligades o de les quals son complements

's.' / VIII

Institut d'Estudis
Valencians

'pp.' / 301-303

'dr.' / Ferran Llopis

Nela Forner Part / 'q. e. p. d.' (si va en una esquela o una lapida, sol escriure's baix, encara que tambe es pot posar sobre el nom)

2.6. En general, en el truncament se suprimeix la major part –medial i final– de la paraula

'arq.' (arquebisbe)

'bach.' (bachillerat)

i si es un truncament extrem només es conserva el grafema inicial –siga consonant o vocal–

'c/', 'c.' (carrer)

'e.' (eixemple)

mentres que en la contracció mantenim caràcters del començament i del remat i, en ocasions, del mig

'sr.' (senyor)

'excma.' (excelentíssima)

'crnl.' (coronel)

Vistes estes línies generals, passe ara al detall de les principals estructures que adopten les abreviatures. Poden estar compostes per

a) l'inicial de la paraula

'b.' (barri, bult, banc)

'h.' (habitants, habitualment)

'i.' (iber, iberic)

b) les inicials de les paraules d'un sintagma

'c. a.' (comunitat autònoma)

Institut d'Estudis
Valencians

'b. l. m.' (bese la ma)

'm. s. n. m.' (metros sobre el nivell de la mar)

c) els elements inicial i final de la paraula

'pt.' (punt)

'st.' (sant)

'bx.' (baix)

d) una o mes silabes (dos, tres o quatre), seguint l'orde seqüencial d'esquerra a dreta, a les quals s'afeg només la primera consonant de la silaba següent (hi ha excepcions que es tracten més avant en l'apartat '3.2. Redundancies graficosemàntiques')

'ep.' (epilec)

'exc.' (excelencia)

'depart.' (departament)

'ecol.' (ecologia)

'anglican.' (anglicanisme)

'geomorf.' (geomorfologia)

'llatinoam.' (llatinoamerica)

'radiotelef.' (radiotelefonía)

e) combinacions diverses

– silaba inicial + silaba final

'acda.' (acceptada)

'ata.' (atenta)

– silaba inicial + grafema o grafemes (medials o finals)

'pij.' (pijoratiu)

'pujd.' (pujada)

Institut d'Estudis
Valencians

'regnl.' (regional)

'conjnt.' (conjuntiu)

– inicial + lletres finals

'gna.' (germana)

'cia.' (companyia)

– inicial + lletres varies (medials, finals)

'hnble.' (honorable)

'pssge.' (passage)

'vts.' (vostes)

– consonants

'ct.' (centim)

'bxs.' (baixos)

'cmdr.' (comodor)

2.7. Normalment hi ha univocitat en les reduccions, pero es prou comu trobar doblats en moltes paraules o sintagmes (com es vorà en la llista). Aci, he intentat que el doblat es justifique per un menor numero de caracters. La major variacio està en l'ortografia de la RAE, a on hi ha abreviatures en tres, quatre i cinc formes

(número) 'n.º', 'nro.', 'num.'

(izquierdo) 'izdo.', 'izq.', 'izqdo.'

(Licenciado) 'Lic.', 'Lcdo.', 'Ldo.'

(plaza) 'pl.', 'plza.', 'pza.'

(Comandante) 'Cte.', 'Cmdt.', 'Cmte.', 'Comte.'

(teléfono) 'tel.', 'teléf.', 'tlf.', 'tfno.'

(reverendo) 'R.', 'Rev.', 'Rdo.', 'Rvd.', 'Rvdo.'

Institut d'Estudis
Valencians

3. ¿Cóm construir les abreviatures?

Ya sabem que tenen estructures molt variades –una lletra del principi, l’inicial i la final, una o mes silabes, diverses consonants...– pero, a banda de la constatacio, lo que nos interessa tambe es reflexionar sobre els mecanismes llingüistics i sicologics per a crear-ne.

Primer que res hem de tindre present que es tracta de propostes o recomanacions per a sistematizar i homogeneizar la produccio i escritura d’estes abreviacions que, conve recordar, son un conjunt obert perque cada dia se’n poden crear de noves. Al mateix temps, hem de considerar la relacio paradigmatica que mantenen les abreviatures procedents de paraules semblants o les que s’hagen d’utilitzar en un mateix text (per a evitar confusions).

3.1. La perspectiva sicollingüística

La finalitat es que la reduccio d’una lexia siga comprensible facilment al primer colp de vista, perque no llegim lletrejant o silabicament sino per paraules i per grups. Una cosa distinta es el tractament inconscient dels estímul que, s’ha comprovat experimentalment, es produix en el reconeiximent de paraules tant visual com auditiu; un proces cognitiu que, segons defenen els diversos investigadors, pot passar per estructures minimas com el grafema, la silaba, un fragment o un morfema.

Atenent a la sicologia de la forma –gestalt–, la percepcio s’organiza segons un principi minim que fa que la resposta a l’estímul –l’abreviatura– siga lo mes economica possible –es lo que es denomina ‘pregnancia’–.

D’acort en els postulats teorics i als resultats empirics d’esta corrent sicologica, l’abreviatura haura de tindre la millor forma possible (per aço n’hi ha ‘millor’ i ‘pijor’ construïdes). Les formes ‘bones’ son les que disminuixen l’incertea en la nostra eleccio front a l’estímul perque tenen un alt grau de redundancia. En estes abreviacions, est estat es produirà per aplicacio de la llei de tancament o clausura (un estímul obert o incomplet tendix automaticament a ser percebut com a tancat perque aço facilita ‘vore’ la figura –la paraula o el sintagma–) i de la llei d’igualtat o semblança (els elements d’un conjunt tendixen a ser percebuts en grup atenent a la similitut externa: major o menor paregut entre la reduccio i la forma extensa).

L’abreviatura es una ‘forma oberta’ que li planteja espontaneament al llector-observador el problema del tancament; aixina, el nostre cervell ompli els buits i

Institut d'Estudis
Valencians

'clausura' l'estructura, la completa. Buscarém en el nostre diccionari mental (es irrellevant que siga mijant l'accés directe o indirecte) aquella o aquelles lexies similars en l'estimul que nos es donat i triarém la que siga mes pregnant, o siga, la que 'economicament' concorde en una paraula o grup i s'adeqüe al context

'avda.'	'av(engu)da'
'arm.'	'arm(eria)'
'c/ c.'	'C(onte) C(orrent)'
'dt.'	'd(re)t'
'dte.'	'd(escon)te'
'emma.'	'em(inentissi)ma'

La major part de l'investigacio sicollingüística sobre accés lexic, identificacio, reconeiximent, percepcio o comprensió de paraules (encara que els terments es referixquen a processos cognitius molt diferents, aci els usarém com a sinonims), s'ha fet sobre lexies aïllades, pero en la nostra situacio es habitual que la paraula tinga un cotext i s'englobe en una situacio-context. Els dos son fonamentals per a descobrir el significat de les abreviatures per l'enorme poder de restricció-discriminació que tenen sobre les unitats lexiques o els nodos que s'hagen activat front a l'estimul.

Aixina, si nos trobem en la porta d'un camionet, en una targeta, en un full volant o en un anunci el següent text-message

FORESA

Avda. El Pinar, 5

46700-Gandia

lo primer que nos ve al cap es que son les senyes d'una empresa: nom, direccio i poblacio. El lloc a on es troba la fabrica ve indicat per una abreviacio 'avda.' (mes un nom i un numero de carrer) que es rapidament identificada i reconstruida com a 'avenguda'. Es dir, el cotext reduix a un valor zero la possible variacio i nos 'obliga' a triar la lexia 'avenguda'. Els elements anteriors, la distribucio i el context nos conduixen-dirigixen, i els posteriors nos confirmen o desconfirmen l'eleccio.

Institut d'Estudis
Valencians

Si en conte d'aço estem parlant dels llocs-espais que hi ha en una ciutat i nos presenten estímuls com

'avda.'

'c.'

'b.'

'bulv.'

encara que no tingam cotext, disponem del context, la situació, el tema que estem comentant i que nos remet al nostre coneixement del món. Les restriccions imposades nos faran pensar molt probablement que

'avda.' es 'avenguda'

'c.' es 'carrer'

'b.' es 'barri'

'bulv.' es 'bulevar'

seria rar que la primera la reconstruïrem com a 'avalada', 'avitallada', 'averiguada', 'aveïnada' o 'aventurada'; que la segona es considerara l'abreviació de 'conte' o 'cap' (cabria el 'error' identificatori de 'ciutat', prou difícil perquè es tracta d'elements 'subordinats' al de 'ciutat', no d'iguals); la tercera també té competidors com 'beat' o 'bult' (en el probable error de 'banc', difícil d'interpretar o incloure com a 'lloc d'una ciutat'); mentre que la quarta i última no té quasi oponents i és altament previsible que fora reconeguda d'immediat com a 'bulevar'. Totes les paraules que he posat són o poden ser abreviades de la forma indicada.

Fins ara hem vist exemples d'abreviatures 'monosemiques', però n'hi ha moltes altres que són 'polisemiques'

'amb.' (ambigu, ambulatori)

'ant.' (antic, antiquat, anterior, antonim)

'corr.' (correspondència, correus)

'for.' (foraneu, foraster, forense)

'form.' (formula, formal)

'imp.' (imperatiu, import, important)

Institut d'Estudis
Valencians

'inv.' (invariable, inventari, investigacio)

L'experiencia idiomàtica nos diu que el cotext o el context seran suficients per a desambiguar i descobrir l'unitat lèxica correcta. Si nos trobarem en '*a hora horada*, form. inv.' es molt probable que el significat siga 'formula invariable'. Si apareix '*fer inv. d'existències semanalment*', està mianament clar que correspondria a 'inventari'. En el cas de presentar-se '*estudi del cullerot, imp. inv. 3000 euros*' crec que tampoc tindrem massa dubtes en assignar 'import de l'investigacio' perquè es lo sugerit per les restriccions cotextuals.

En els experiments sobre llegibilitat s'ha comprovat que si en una paraula o en una frase seccionem la part superior dels grafemes –descrestament–, la llectura es complica o dificulta –en molts casos son indessifrables–, mentres que si ocultem o suprimim la part inferior i conservem la superior, el text es fàcilment llegible. Aço passa perquè la mitat de dalt es 'significativa' o 'pertinent' mentres que la mitat de baix es 'insignificant' o 'redundant', ya que conté menys informacio.

Ocorre una cosa similar en la part anterior i la part posterior d'una seqüència fonica o grafica –en les paraules i les frases–. La síl·laba o síl·labes inicials –en general, el començament– son mes significatives que la síl·laba o síl·labes finals –en general, el remat–. S'ha comprovat que en el processament seqüencial la primera síl·laba es la que mes 'pesa' i activa una cohort o colla d'unitats lèxiques i que la segona confirma una eleccio. Es dir, conforme va entrant mes informacio –per l'allargament grafemic o silabic– es van desestimant elements del grup activat fins que nos queda un candidat. Tambe se sap que el 'punt d'identificacio', moment en el qual reconeixem la paraula, es produix abans del final (probablement aço estiga relacionat en l'estructura lèxica + morfema, en el qual el primer es el que porta la carrega semantica mes important i el que activaria els candidats, mentres que una unitat del morfema sería suficient per a determinar la seleccio). En esta situacio, la llei gestaltica que actuaría es la 'semblança' (a major numero d'unitats en l'abreviatura, major solapament-concordança en una paraula del diccionari mental), encara que no sería incompatible en la 'clausura' (quants mes elements tinga l'abreviatura, mes facil es restituir –tancar– els que falten).

Esta extensio, grafemica o silabica, beneficia tant la clausura com la semblança perquè l'estímul te mes poder discriminatori entre paraules rivals. En la clausura reduix la quantitat d'espais que s'haura de completar-tancar, mentres que en la semblança incrementa el solapament en les unitats mentals.

Institut d'Estudis
Valencians

En paraules curtes –tres o menys silabes– es difícil que l'abreviatura en tinga dos (perque provablement es convertirà en inútil); pero quan son mes llargues pot construir-se en dos o tres silabes, o dos silabes mes algun element consonantic que nos permeta discriminar la lexia correcta.

Es pot vore clar que el principi –dos silabes mes una consonant inicial de la tercera– es una 'millor forma' que la part final –encara que tinga mes elements, grafemes o silabes–, en els següents eixemples

'escult.'	(escult/ura)	* 'ura'
'espect.'	(espect/acul)	* 'acul'
'espel.'	(espel/eologia)	* 'eologia'
'enol.'	(enol/ogia)	* 'ogia'
'estil.'	(estil/istica)	* 'istica'
'excurs.'	(excurs/ionisme)	* 'ionisme'

Es relativament facil trobar la forma extensa donades les dos silabes del començament. Una cosa ben diferent succeix si nos presenten les silabes finals (entre parentesis he posat diverses paraules que concorden), perque el nivell d'activacio de cohort o colla es molt alt i no hi ha unitats discriminatories de confirmacio o desconfirmacio

- * 'ura' (agricultura, arquitectura, colombicultura, pintura...)
- * 'acul' (bacul, cenacul, habitacul, espiracul, receptacul, tentacul...)
- * 'eologia' (geologia, teologia, venereologia...)
- * 'ogia' (astrologia, biologia, bacteriologia, citologia...)
- * 'istica' (aforistica, agonistica, archivistica, balistica, casuística...)
- * 'ionisme' (abolicionisme, anexionisme, confucionisme, sionisme...)

Podem constatar que en eixemples com 'espel(5)/eologia(7)', 'enol(4)/ogia(4)', 'estil(5)/istica(6)', 'excurs(6)/ionisme(7)', els components del principi son mes importants a l'hora de reconeixer la paraula que els del final, encara que este fragment tinga igual o major numero de lletres.

Institut d'Estudis
Valencians

En general, també són més 'pregnants' les abreviatures compostes de consonants que si ho foren només de vocals. Recordem que en llengües com l'arap les vocals són prescindibles i s'usen majoritàriament les consonants, si bé en determinades situacions comunicatives –com els periodics– solen escriure's. Una possible explicació és que havent en valencià cinc vocals ortogràfiques –i set fonemàtiques– i més del triple de consonants, les primeres tenen una major freqüència d'aparició i capacitat de combinatoria (poden ser nucli i marge sil·làbic i poden anar a soles o en grups de dos o tres), cosa que no els ocorre a les segones

'dll.'	(dilluns)	* 'iu.'
'dg.'	(dumenge)	* 'uee.'
'mn.'	(mossen)	* 'oe.'
'mr.'	(martir)	* 'ai.'
'mt.'	(mont)	* 'o.'

El mateix fenomen de preponderància de les consonants sobre les vocals el podem apreciar si haguérem de reconstruir les següents paraules, o moltes altres, quan falten les vocals i quan falten les consonants (es pot fer la prova tapant la columna del mig)

_ c _ n _ m _ _	(economia)	e _ o _ o _ ia
v _ l _ nc _ _	(valència)	_ a _ e _ _ ia
b _ _ t	(beat)	_ ea _
t _ r _ sm _	(turisme)	_ u _ i _ _ e
_ lt _ r _	(altura)	a _ _ u _ a

En el cas dels truncaments extrems, quasi segur que és irrellevant que el representant siga una vocal o una consonant.

Solen ser més fàcils d'entendre aquelles reduccions que inclouen algun element medial, que si només es componen d'inicial i final (encara que l'experimentació otorga més importància i pes en el reconeixement a les lletres inicials i finals que a les intermígies). Sense cotext ni context, en abstracte, entenc que tant la clausura com la semblança es beneficien de l'inclusió d'algu o alguns components medials

Institut d'Estudis
Valencians

alcsa.	(alcaldesa)	* aa.
lltda.	(llimitada)	* lla.
mossr.	(mossarap)	* mp.
pvre.	(prevere)	* pe.
rmt.	(remet)	* rt.
rvidm.	(reverendissim)	* rm.
pronal.	(pronominal)	* pl.

Per aço, preferirém, encara que puguen tinguen mes lletres, 'bach.'(bachiller) a 'br.', 'bulv.' (bulevar) a 'br.', 'cmdt.' (comandant) a 'ct.', 'cmdra.' (comodora) a 'cra.', 'crro.' (carrero) a 'co.', 'cosmt.' (cosmetica) a 'cosca.', 'cf.' (que es l'habitual de confer) a 'cr.', 'bs.' (bisbe) a 'b.', 'adpdr.' (adaptador) a 'addor.' o 'aprnta.' (aprenenta) a 'apta.'. Considere que totes elles son mes facils de descodificar, inclus sense context.

Un efecte contrastat i molt comprovat es el de la freqüència d'us. Identificarém mes rapit les paraules que apareixen mes voltes en els texts i en les que, per tant, tenim mes contacte, que aquelles de baixa freqüència i que nos son mes estranyes. Aço es facilment predicable de les abreviatures. Descobrirém mes pronte el significat d'estes quan mes familiars nos siguen, be perque les vejam a sovint o be perque les usem moltes voltes.

Tambe es important la semblança, vinculada en la major o menor extensio del truncament: com mes gran siga, mes nos costarà d'accedir al significat i com mes chicotet siga, mes facil sera identificar la paraula. Dit d'una atra manera, en la mida en que l'abreviatura es va allargant (i el tros suprimit es menor) es fa mes predictable la part restant –com ocorre en una frase o en un text– i en conseqüencia facilitarà la comprensió, perque augmenta el solapament entre l'estimul i les unitats lexiques mentals. D'acort en els resultats experimentals, la primera o primeres lletres activen un gran numero de 'veïns lexics', pero conforme s'incrementa el numero d'estimuls es va reduint el grup de possibles candidats.

Institut d'Estudis
Valencians

Ho podem vore en uns eixemples en els quals he anat incorporant una lletra mes a l'abreviatura seguint l'orde esquerra-dreta i cóm, parellament, es mes facil saber de quína paraula se tracta i cóm va baixant la quantitat de possibles competidors

- b. barri, beat, be, bachiller, biblioteca, bibliografia, biblioteconomia...
- * bi. biografia, biologia, biblioteca, bibliografia, biblioteconomia
- bib. biblioteca, bibliografia, biblioteconomia
- bibl. bibliografia, biblioteconomia
- * bibli. bibliografia, biblioteconomia
- * biblio. bibliografia, biblioteconomia
- bibliog. bibliografia
- bibliot. biblioteconomia

He llevat 'biblioteca' a partir de 'bib.' perque es l'abreviatura propia i ya no competix en les atres.

- c. cap, ciutat, calcer, cibernetica, científic, cinegetica, cinematografia, cirugia, citologia, civil, codic...
- * ci. cibernetica, científic, cinegetica, cinematografia, cirugia, citologia, civil
- cin. cinegetica, cinematografia
- * cine. cinegetica, cinematografia
- cineg. cinegetica
- cinem. cinematografia

En la segona filera de paraules ya no entra 'ciutat' perque 'c.' es l'abreviatura.

- a. alumne, activitat, adicional, adjectiu, adjunt, adjunta, administracio, administrador, administratiu, adverbi...

Institut d'Estudis
Valencians

ad.	adicional, adjectiu, adjunt, adjunta, administracio, administrador, administratiu, adverbí
adj.	adjectiu, adjunt, adjunta
adm.	administracio, administrador, administratiu
adjt.	adjunt, adjunta
admd.	administrador, administratiu
adjta.	adjunta
admtiu.	administratiu

En la quinta filera ya he llevat 'adjectiu' perque 'adj.' es l'abreviatura.

3.2. Redundancies graficosemántiques

En est apartat tracte qüestions com l'escritura o no de grups tautosilábics ('pr', 'cl', 'gr'...), inclusio d'algun component posterior ad estos bigrames per a diferenciar significats, preferencia per determinades reduccions ('tr', 'dr', 'sr' front a 'tor', 'dor', 'sor'), o les abreviacions de la mateixa familia.

Els grups tautosilábics i l'escritura del segon component

Tenint present que l'abreviatura ha de ser fàcilment identificable i la redundancia d'alguns components; hi ha diversitat de criteris per a resoldre la reduccio quan la part de la segona silaba que s'inclou comença per un grup tautosilabic (lletres que pronunciem juntes sense que constituixquen un dígraf) i que es compon de consonant oclusiva + consonant líquida (bl, br, cl, cr, gl, gr, pl, pr...)

– Mestres et alii son sistematicis i sempre fiquen els dos elements, encara que porten 'entl.' (entresol) i tal vegada hauria de ser 'entrl.'

– la AVLl (la forma oficial es 'AVL') es tambe molt regular i utilisa els dos components en tots els casos, excepte en 'entl.' (entresol) i 'quad.' (quadro), que hauria de ser * 'quadr.' i deixaria la reduccio en una lletra

Institut d'Estudis
Valencians

– la RAE també sol ser sistemàtica, encara que hi ha alguns exemples a on solament posen el primer dels elements 'dtto.' (distrito), 'e. g.' / 'e. gr.' (exempli gratia), 'entlo.' (entresuelo), 'lib.' (libro), 'ob. cit.' (obra citada), 'v. g.' / 'v. gr.' (verbi gratia)

– Martínez de Sousa és també molt regular i escriu els dos elements, però trobem algunes excepcions 'entlo.' (entresuelo), 'cuad.' (cuadro), 'e. g.' (exempli gratia), 'P.' (pregunta), 'P.' (protestada), 'p. b.' (peso bruto), 'v. g.' / 'v. gr.' (verbi gratia)

– *Diccionario enciclopédico Espasa* (1987) pareix que no té una norma en les abreviatures que utilitza. Igual porta un element que els dos 'abr.' (abreviatura), 'afl.' (afuente), 'Esgr.' (Esgrima), 'Petr.' (Petrografia), 'Bibliog.' (Bibliografia), 'Biog.' (Biografia), 'dist.' (distrito), 'felig.' (feligresia)

– la RACV no té aparentment una norma en les abreviatures utilitzades. Conforme fa el diccionari Espasa, igual escriu els dos elements del grup tautosilàbic com noms en fca u. Açò és independent de que posar el segon grafema tinga o no un valor discriminatori respecte a l'abreviatura resultant, 'abl.' (ablatiu), 'abr.' (abril), 'agr.' (agraria), 'bibl.' (biblioteca), 'dipl.' (diplomàtica), 'bibliog.' (bibliografia), 'cartog.' (cartografia), 'dup.' (duplicat)

– Seco tampoc pareix que done una norma clara perquè hi ha exemples de les dos maneres 'Fr.' (fray), 'fr.' / 'frs.' (franco, francos), 'dupdo.' (duplicado), 'entlo.' (entresuelo), 'lib.' (libro), 'ob. cit.' (obra citada), 'v. gr.' / 'v. g.' (verbi gratia)

Com en moltes ocasions, la solució no és blanc o negre. Certament, si pose els dos elements del grup guanya en sistematicitat, però en alguns casos transforma l'abreviatura en quasi inútil perquè només talle una o dos lletres

* 'llibr.' (llibre)	* 'abr.' (abril)
* 'teatr.' (teatre)	* 'febr.' (febrer)
* 'capr.' (capri)	* 'folcl.' (folclor)

i en uns altres és redundant, ja que no aporta més discriminació entre competidores, com es veu en els següents exemples

-pl-	dup. (duplicat)
	trip. (triplicat)

Institut d'Estudis
Valencians

quintup. (quintuplicat)

-tr- filant. (filantropia)

ent. (entropia)

-gr- geog. (geografia)

litog. (litografia)

epig. (epigrafia)

ortog. (ortografia)

telegm. (telegrama)

telegf. (telegrafia)

anag. (anagrama)

En ninguna de les abreviatures millora el resultat (augmenta la 'pregnancia') afegint el segon grafema del grup tautosilabic. Per eixemple, en 'dup.' (duplicat), 'trip.' (triplicat) i 'quintup.' (quintuplicat), encara que pose la -l- no obtinc major discriminacio ni mes facilitat de reconeiximent, perque precisament la diferencia està en els radicals ('dup.', 'trip.', 'quintup.') i no en la terminacio, que es identica.

Observe's que tampoc es guanya res posant

* 'cronogr.'

* 'epigr.'

* 'demogr.'

* 'Austr.'

en conte de les aci acceptades

Institut d'Estudis
Valencians

'cronog.' (cronografia)

'epig.' (epigrafia)

'demog.' (demografia)

'Aust.' (Austria)

per a diferenciar-les de les proximes 'cronol.' (cronologia), 'epig.' (epigrama'), 'demon.' (demonologia), o 'Austl.' (Australia; en este cas, les dos tenen un radical similar 'austr').

El criteri es seleccionar nomes el primer element del grup tautosilabic i anar afegint lletres per a que el resultat siga mes clar, mes facilment reconeixible i discriminatori respecte a unes atres abreviatures

'cosmogf.' (cosmografia) // 'cosmogn.' (cosmogonia)

'contrc.' (contraccio) // 'cont.' (contengut) / 'cont.' (continu)

'constrc.' (construccio) // 'const.' (constitucio) / 'const.' (constitucional)

'distb.' (distributiu, distribucio) // 'dist.' (distancia) / 'dist.' (distrit)

'supt.' (suplent) // 'supr.' (superior)

En la llista apareix 'agr.' (agrari) que podria correspondre al radical 'agr-'. Pero eixa -r- s'ha d'entendre que es la final. La construccio de l'abreviatura segueix pautes generals (silaba inicial + consonant inicial de la silaba següent + consonant interior).

Les abreviacions de la mateixa familia

En l'apartat anterior hem vist abreviatures polisèmiques –aquelles que nos servixen per a mes d'una paraula– i que procedien de formes extenses no emparentades, cosa que no es massa problematica. Presente ara uns atres eixemples en els quals les primitives pertanyen a la mateixa familia. El cotext i el context nos serviran per a aclarir el significat de la reduccio en les dos situacions, pero especialment quan compartixen part del significat

gal. (galic)

gal. (galicisme)

Institut d'Estudis
Valencians

germ. (germanic)

germ. (germanisme)

llit. (lliterari)

llit. (lliteratura)

mar. (marina)

mar. (maritim)

mod. (modern)

mod. (modisme)

Tots els autors coincidixen en usar idèntica abreviatura per a les paraules de la mateixa família. Açò, encara que pugna comportar una certa confusió, obedi a la simple raó de que si l'abreviatura l'haguérem d'allargar fins al 'punt discriminant', provablement el resultat no seria eficient. És preferible triar una espècie de 'mínim comú denominador' i que siga distintiu respecte a unes altres paraules. Per exemple, per a 'lliterari' i 'lliteratura' hauríem de crear estructures com * 'lliterar.' i * 'lliterat.' respectivament; 'marina' i 'maritim' les hauríem de deixar, respectivament, en * 'marin.' i * 'marit.'. I en casos més extrems i freqüents, quan una de les paraules està continguda en una altra com 'figura' i 'figurat', 'govern' i 'governació', 'import' i 'importació', 'tel·lèfon' i 'tel·lèfonia', 'mont' i 'montanyisme', 'l·latí' i 'l·latíisme', la primera de la parella funcionaria com a abreviatura de la segona. És dir, no hi hauria reducció.

Encara que l'ambigüetat i la polisèmia formen part de la llengua i no representen un greu obstacle a la comunicació (excepte en contades ocasions), per a obtenir abreviatures més 'clares' en alguns grups lexicis he anat sumant grafemes (com fan uns altres autors). Aixina, mantenint el radical es van diferenciant unes reduccions d'unes altres.

'Ang.' (Anglaterra)

'ang.' (angles)

'anglic.' (anglicisme)

Institut d'Estudis
Valencians

‘anglican.’ (anglicanisme)

He seguit la mateixa pauta en uns atres grups lexics que inclouen radicals com ‘agr-’, ‘bibl-’, ‘electr-’ o ‘impr-’.

Preferencia per determinades reduccions

En algunes paraules que porten els sufixos agentius ‘-dor’, ‘-tor’ i ‘-sor’ he preferit suprimir la vocal porque, encara que te un fort competidor en el sufix ‘-er’ (que es pot combinar en les tres consonants mencionades), el pes dels elements inicials es suficient per a orientar la seleccio i restitucio del component que falta (‘-dor’ / ‘-der’, ‘-tor’ / ‘-ter’ o ‘-sor’ / ‘-ser’)

(comodor, -a) ‘cmdr.’ / ‘cmdra.’ // * ‘cmdor.’ / * ‘cmdora.’...

(coordinador, -a) ‘coordr.’ / ‘coordra.’ // * ‘cdor.’ / * ‘codor.’...

(governador, -a) ‘govdr.’ / ‘govdra.’ // * ‘govdor.’ / * ‘govdora.’...

(provisor, -a) ‘provsr.’ / ‘provra.’ // * ‘provsor.’ / * ‘provor.’...

3.3. Resolucio de problemes

Donat que el vocabulari es tan extens i que les possibilitats de crear una abreviatura son grans, quan he confeccionat la llista m’he trobat en conflictes a l’hora de decidir-me per una forma o per una atra, o per crear-ne una nova contant en les aportacions tecniques de la sicologia i la sicollingüística.

Anem a vore uns quants eixemples i les solucions donades

a) (imprimatur, imprenta, impressio i impropri), les quatre compartixen el radical ‘impr’. Per a fer-les mes eficients, i seguint la norma de no posar la segona lletra del bigrama (-r-), les hauria d’haver deixades en * ‘imp.’ (i contar en el cotext o context per a desambiguar), pero lo que es guanyava en ‘curtea’ es perdia en ‘polisemia’ ya que coincidiria en unes atres paraules (import, important, imperatiu) de dificil solucio. Estes compartixen radical i dos consonants mes (-r- i -t-) que podrien haver servit per a discriminar. Es dir, haurien coincidit set paraules per a la mateixa abreviatura, si be es cert que hi ha mostres similars quan s’usa l’inicial i tambe en unes atres reduccions; pero l’objectiu es intentar evitar les ‘polisemies extenses’, de mes de tres paraules, i que no sempre es conseguix. Ho he resolt afegint alguna consonant posterior ‘imprm.’ (imprimatur), ‘imprn.’ (imprenta), ‘imprss.’ (impressio), ‘imprp.’ (impropri)

Institut d'Estudis
Valencians

b) (extrem, exterior, extensio), la solució era difícil perquè el grup inicial és idèntic 'ext'. Seguint la pauta, he afegit u o dos grafemes per a fer-les diferents 'extm.' (extrem), 'exter.' (exterior) i 'extn.' (extensio)

c) tenim un grup de huit lexies (exposició, expressió, expedient, experimental, exponent, explicatiu, explosiu, exportació) que presenten un mateix trigramma en el principi 'exp'. La solució ha seguit comparar i incorporar a l'abreviatura u o uns grafemes (vocals o consonants) distintius –que diferenciaren els resultats– i així s'aplega a 'expsc.' (exposició), 'expss.' (expressió), 'expd.' (expedient), 'expm.' (experimental), 'expn.' (exponent), 'explc.' (explicatiu), 'expls.' (explosiu), 'export.' (exportació). Un cas similar són les abreviatures compostes per radicals prefixos –molt abundants– com 'electr' / 'electro' (electricitat, electroacústica, electrobiologia, electrodomèstic, electrònica, electroquímica, electrorradiologia, electrotècnica), 'agr' (agrari, agricultura, agricultor, agricultora, agrimensura, agronomia), o 'bio' (bioquímica, biomecànica, bioinformàtica, biografia, biogeografia)

d) (subdesenrollat, subjuntiu, submarinisme, substantiu), seguint la mateixa pauta, al comú denominador 'sub' li he afegit una consonant distintiva per a cada cas 'subd.', 'subj.', 'subm.' i 'subst.' respectivament (en l'últim cas, la '-t' és per a complir la norma d'afegir la consonant inicial de la síl·laba següent')

e) (edició, editor, editorial), he aplicat la mateixa norma d'anar ampliant estímuls. Mantenint el radical 'ed' com a abreviatura per a 'edició' i 'editor', i com que 'editorial' és més llarga, podem reduir-la en 'edit.'

f) (filatèlia, filatura) * 'fil.' o * 'filat.' no són discriminants perquè les dos abreviatures són comunes a les paraules; la solució era mantindre * 'fil.' o crear-ne dos diferents 'filtr.' (filatura) i 'filit.' (filatèlia)

g) (tradició, traducció, traductor, traductora), mantenint el radical 'trad', el resultat no millorava si s'afegia una '-c-', perquè les quatre comparteixen la consonant, i per tant, he deixat 'trad.' per a les dos primeres i he variat les restants 'tradr.' (traductor) i 'tradra.' (traductora)

A pesar de tot açò, hi ha casos en els quals trobar una 'bona forma' és prou difícil perquè ni l'allargament ni seleccionar noms consonants resolen el problema

'farm.' (farmàcia, farmacologia) (* 'farmac.')

Institut d'Estudis
Valencians

'num.' (numero, numeral, numerat) (allargar 'e + r' no servix, es comu a les tres; podria servir –silaba inicial + lletra final– * 'numo.', * 'numl.', * 'numt.')

'cap.' (capità, capital, capitul) (ni l'allargament silabic –* 'capit.'– ni reduint-les a consonants – * 'cpt.'– es solventa el paregut)

3.4. Unes orientacions mínimes

Si haguera d'establir un orde de preferencia en la formacio-construccio de les abreviatures, seguirém estes pautes (en el cas de silabes, sempre que acaben en vocal, recordem que s'incloura la primera consonant de la següent), pero mirant i comparant unes atres alternatives i competidors establits

- a) una silaba (en paraules curtes)
- b) dos silabes (si la paraula en te quatre o mes)
- c) consonants (inicial, medial, final)
- d) unes atres combinacions
 - inicial o inicials
 - inicial i final
 - primera silaba i consonant o consonants finals
 - primera silaba i consonant o consonants medials
 - ...

4. Normes d'escritura

4.1. S'ha de seguir l'orde seqüencial dels grafemes en la paraula –d'esquerra a dreta–. No es pot alterar.

4.2. Com a norma general, les abreviatures acaben en consonant, que pot pertanyer al començament de la paraula

'm.' (m/asculi)

'n.' (n/otable)

a l'inici d'una silaba interior

Institut d'Estudis
Valencians

'mat.' (ma-t/e-ma-ti-ques)

'mec.' (me-c/a-ni-ca)

o al final

'afm.' (af/ectissi/m)

'agl.' (ag/uasi/l)

'apdx.' (ap/en/d/i/x)

'ajnt.' (aj/uda/nt)

Se n'exceptuen unes poques, truncades en extrem, i que comencen per vocal

'a.' (altea, autor)

'e.' (eixemple; tambe 'eix.')

'i.' (iber, iberic)

'o.' (orde)

Tambe acaben en vocal les abreviatures d'expressions pluriverbals en les quals nomes se sol conservar l'inicial

's. a.' (societat anonima)

's. a. i.' (sa altea imperial)

's. e.' (sens editorial; encara que tambe 'ed.')

'i. e.' (id est, es dir)

'i. p.' (indulgencia plenaria)

I, per ultim, les abreviacions de provincies i d'estats usades en ambits no especialisats (perque en unes atres situacions mes formals –matricules de vehiculs, referencies internacionals– tenen una codificacio especial com a simbols)

'Gra.' (Granada)

'Lu.' (Lugo)

Institut d'Estudis
Valencians

'Po.' (Polonia)

'Ru.' (Russia)

Suponc que son equivocacions les acceptades per la RACV, fora dels casos indicats, com 'ago.' (agost), 'anti.' (antiquat), 'capi.' (capital), 'fi.' (fins a), 'fo.' (foli), 'pla.' (plana, es ambigua perque la 'a' igual pot pertanyer a la primera com a la segona silaba), 'info.' (informacio), o 'pro.' (propi).

La forma 'pla.' (plana), inclosa en la llista, no correspon a les tres primeres lletres, sino a les dos inicials i la final (*pl-an-a*).

4.3. Totes inclouen un punt final, tant les unverbals com les pluriverbals, que es mantindra inclus si es modifica la tipografia de l'abreviatura (es dir, si s'opta per la cursiva, per la negreta o per una atra font). El punt, que es la marca distintiva front a una sigla, es coloca darrere del grafema o grup inicial de paraula o de silaba. Les pluriverbals van separades per un espai.

A banda de la distintivitat, conve posar el punt final perque son abundants les abreviatures que coincidixen en paraules. Aixina, si el porten faciliten la llectura i impediexen la confusio en una forma extensa

'alt.' (alt / altitut, altura)

'arc.' (arc / arcaic, arcaisme)

'art.' (art / articul)

'calc.' (calc / calcul, calcer)

'cant.' (cant / cantonada)

'cap.' (cap / capità, capital, capitul)

'carret.' (carret / carretera)

'cert.' (cert / certificat, certificacio)

'secret.' (secret / secretari)

'secreta.' (secreta / secretaria)

Institut d'Estudis
Valencians

Es presenta un chicotet problema quan en l'abreviatura apareix algun component que en realitat no es reduccio de cap atre, sino que es l'expressio habitual. Per sistematicitat i homogeneisacio, no hi ha excepcions i tots els elements inclouen el punt

'c. u.' (cada u; el segon element no està reduït, no caldria ':')

'a/ a. (a l'atencio de; el primer element no està reduït, no caldria '/')

'g. a. D.' (gracies a Deu; l'element medial no està reduït)

'a. f.' (a favor; el primer element no està reduït)

'et. al.' (et alii; no hi ha reduccio del primer element)

4.4. El punt final pot substituir-se, en molts casos, per una barra inclinada '/', sense traduccio, 'c/' (carrer), 'ch/' (chec). Crec que es guanyaria molta regularitat si usarem un unic indicador –el punt final– per a totes. En la llista adjunta he posat algun exemple en les dos formes –en barra i en punt–, encara que en determinats ambits se sol preferir de forma exclusiva la barra (quasi totes les abreviatures referides al comerç i bancs).

4.5. Poden combinar-se els dos anteriors –barra i punt– 'n/ f.' (al nostre favor), s/ c.' (son conte), 'g/ p.' (gir postal), a on la barra no te traduccio, i 'b/ n.' (blanc i negre), 'h/ d.' (home o dona), a on equival a 'i', 'o'.

Aci, els experts suprimixen l'espai que seguix a la barra. Pero no te massa sentit que en aquells exemples en els quals donen com a correctes les dos opcions 'g. p.' / 'g/p' (gir postal), si l'abreviacio s'indica en un punt deixen un blanc, mentres que si es una barra, no, i el segon element pert el punt. Considere mes llogic que, donada la convencionalitat de la qüestio, la norma d'intercalar un espai siga general per a totes les formes abreviades. Aixina l'escriptura guanya en 'automaticitat'.

Dit aço. Sent una convencio intercalar un blanc en les estructures pluriverbals i que esta norma no es respecta quan la primera abreviatura porta una barra, es una qüestio de sistematicitat (com posar punt a totes les abreviatures) eliminar o mantindre eix espai. Lo que no te trellat es que hi haja dos regles sense que l'una o l'atra es puga qualificar de 'cientifica', perque no es un problema de 'cientificitat' sino de regularitat.

Institut d'Estudis
Valencians

Sabent que la 'tendència' es aglutinar els components i crear paraules noves, com els passa a les sigles i acronims lexicalisats, no trobe que 'g/p' (gir postal), 'n/c' (al nostre carrec), 'a/c' (a conte) acaben el camí en * 'gp', * 'nc' o * 'ac' com podrien suggerir les acceptades –com a símbols–, per Mestres et alii i la AVLI, 'aC' o 'dC' (abans de Crist, 'a. C.'; despuix de Crist, 'd. C.'; encara que no oblide l'especial restricció local de les abreviatures). Com fan estos autors, es possible convertir abreviatures pluriverbals en sigles (llevant punts i posant majúscules) com 'PD' (post data), 'PS' (post scriptum), 'NB' (nota bene) o 'DL' (deposít llegal). Algunes ja estan consagrades com a tals 'BOE' (Bolletí Oficial de l'Estat), 'CE' (Constitució espanyola), 'DNI' (document nacional d'identitat), 'CCC' (codic del conte del client) o 'TPV' (terminal punt de venda). Però veig rar –a lo manco me pareix estrany–, com també fan Mestres et alii, convertir en sigles determinades abreviatures 'AG' (agent), 'AGL' (aguasil), 'CT' (capità), 'DUM' (data de l'última menstruació), 'I' (instrucció), 'IT' (intendent), 'TR' (text refós), 'TM' (terme municipal), 'VIG' (vigilant). Esta mateixa conversió es dona en la gramàtica de la AVLI 'C' (circular), 'I' (instrucció), 'S' (sentència), 'R' (resolució), 'TM' (terme municipal). Per contra, en cap dels tractaments personals operen esta transformació i no construeixen * 'SM' (sa magestat), * 'RM' (reverenda mare) o * 'MH' (molt honorable).

Per una major uniformitat i com que es una convenció, no hi ha més correcció o incorrecció, s'ha deixat la possibilitat d'escriure en punts tant les abreviatures univerbals com les pluriverbals, i en algun cas aixina ho he posat en la llista

'c/'	(carrer)	// 'c.'
'a/'	(avis)	// 'a.'
'n/ f.'	(al nostre favor)	// 'n. f.'
's/ c.'	(son conte)	// 's. c.'

Aci, la RAE es especialment permissiva i porta doblets com

's/f'	(sense data)	// 's. f.'
's/a'	(sens any)	// 's. a.'
's/e'	(sens editorial)	// 's. e.'

Igualment porten dobles formes Mestres et alii en algunes paraules o expressions

Institut d'Estudis
Valencians

'c/' (carrer)	// 'c.'
'c/c' (conte corrent)	// 'cte. ct.'

4.6. En una estructura pluriverbal, quan el primer element està abreviat en una barra (o en un punt), el segon portarà obligatoriament punt. Esta norma només la practica Martínez de Sousa (no els altres autors consultats: Seco, la RAE, Mestres et alii, la AVLI i la RACV –en els poquius exemples que du–), però estimo que la colocació és útil perquè és coherent en tot el sistema i no genera excepcions.

No és massa raonable que, segons la RAE, 'per orde' es pugui abreviar 'p. o.', 'P. O.', 'p/o'. A banda de les incomprensibles majúscules o minúscules, ¿Per què posar el punt final en 'p. o.' però no en 'p/o'? ¿Que podem decidir escriure-les sense punt i pegades a la barra? Sense dubte. ¿I una en majúscula i l'altra en minúscula? També. ¿I darrere de la barra col·locar un punt? Sí, com 'c/.' (carrec) i 'ch/.' (chec) (en *Manual de estilo del lenguaje administrativo*, p. 43, Ministerio para la Administraciones Públicas, Madrid, 1990).

4.7. En una estructura pluriverbal, quan la primitiva porte un apòstrofament com 'nota de l'autor', l'abreviatura serà 'n. d. a.' o 'n. a.' per a no apòstrofar sobre una reducció, com si que fan Mestres et alii i la RACV ('n. d'a.'). Esta qüestió apareix rectificadament en la segona versió del meu genèric sobre acurtaments i abreviacions (novembre 2015). És dir, mantinc el no apòstrofament, però seguint lo dit en 4.3., qualsevol element haurà de portar el punt corresponent

'n. d. e.' (nota /de l'/editor) / 'n. e.'
's. p. d. i.' (sense peu /d'/impremta) / 's. p. i.'

4.8. Les estructures pluriverbals, en la majoria dels casos, presenten un truncament extrem i es componen en les inicials de les unitats lèxiques. Opino que esta hauria de ser la forma preferida –mes còmoda i mes ràpida–, encara que en la llista done prou abreviatures de dobles sintagmàtics

's. a. i.' (sa altea imperial)
'p. s.' (pare sant)
'v. s. i.' (vostra senyoria il·lustríssima; també 'v. s. ilma.')
'b. l. m.' (bese la ma)

Institut d'Estudis
Valencians

‘e. p. m.’ (en propia ma)

‘q. D. v. g.’ (que Deu vos guarde)

Hi ha una excepció ‘f. e. m.’ que procedix de dos paraules i no de tres com faria creure l’estructura resultant. Ve de ‘força electromotriu’ (electro-motriu). En ares de l’uniformitat, també he inclòs ‘f. em.’.

No es obligatori, però tenim la possibilitat de suprimir les partícules en alguns sintagmes per les mateixes raons abans dites –comoditat, rapidesa, uniformitat i perquè hi ha reduccions generalisades que només tenen l’expressió sense partícules–. Així podem escriure

‘a. C.’ (abans /de/ Crist) / ‘a. d. C.’

‘n. e.’ (nota /de l’/editor) / ‘n. d. e.’

‘m. s. n. m.’ (metres sobre /el/ nivell /de la/ mar) / ‘m. s. e. n. d. l. m.’

Com he apuntat, algunes ja no tenen més que una forma

‘p. v. p.’ (preu /de/ venda /al/ públic)

‘v. p.’ (vist /i/ plaú)

4.9. En l’acurtament es reproduiran sancers els dígrafs, tant si són inicials de la paraula com d’una síl·laba

‘arch.’ (archivística)

‘ferr.’ (ferrocarril)

‘dss.’ (dissabte)

‘ll.’ (llati)

‘enseny.’ (ensenyança)

Es dir, no separaré els components dels dígrafs i no escriurem * ‘arc.’, * ‘fer.’, * ‘ensen.’, * ‘ds.’ o * ‘l.’. En Mestres et alii tenim ‘ds.’ (dissabte), ‘v/ll’ ‘v/l’ (la vostra lletra), ‘dl.’ (dilluns), però donen ‘ll.’ (llati), ‘ll.’ (llibre). En la AVLl també estan ‘ds.’, ‘l/’ (lletra de canvi) i ‘dl.’ (dilluns); per contra, uns altres dígrafs apareixen complets ‘gloss.’ (glossari), ‘enseny.’ (ensenyança), ‘il.l.’ (“il·lustració”) o ‘viny.’ (vinyeta). En la RACV figura ‘guer.’

Institut d'Estudis
Valencians

(guerra); per ad esta paraula les abreviatures possibles i acceptables serien * 'g.' o * 'grr.'.

No obstant, grafiem 'enq.' (enquadrernacio), 'lling.' (llingüística), 'coloq.' (coloquial) i no * 'enqu.' ni * 'llingü.' ni * 'coloqu.', perquè eixa –u–, tant si se pronuncia com si es muda, pertany a una combinació tautosilabica i perquè si la posem farem acabar l'abreviatura en vocal no final.

4.10. S'escriuran en minúscula, excepte que l'original vaja en majúscula per ser un substantiu propi o assimilat (comuns habilitats de forma permanent o ocasional). Els principals experts usen majúscules en els tractaments i carrecs i en algunes ocupacions (no he trobat el motiu explícit per a grafiar en majúscula alguns treballs o titulacions). Esta classe de lletra en estes abreviatures no respon a criteris llingüístics sino a raons polítiques, socials, culturals o religioses (prestigi i poder). Des d'un punt de vista subjectiu, se te el mateix respecte –per la persona, carrec o dignitat– tant si van en minúscules com si les posem en majúscules

's. a. r.' / 'S. A. R.' (sa altea real / Sa Altea Real / SA ALTEA REAL)

'b. p.' / 'B. P.' (beatíssim pare / Beatíssim Pare / BEATÍSSIM PARE)

'exma.' / 'Exma.' (excelentíssima / Excelentíssima / EXCELENTÍSSIMA)

'm. r.' / 'M. R.' (molt reverent / Molt Reverent / MOLT REVERENT)

I, de totes les maneres, ¿Hauriem d'estendre la 'cortesía' o el 'tractament' a la conducta paralingüística? ¿Cóm les hauriem de pronunciar? ¿Quíns gests serien els adequats? ¿Serien distints segons els àmbits o la categoria del referent? Es difícil alegar –en defensa de les majúscules– la tradició, perquè només hem de vore els textos antics i moderns per a advertir la variabilitat ortogràfica entre les distintes èpoques i els temes i els autors. Generalisar la minúscula pot pareixer 'dràstic', però si s'analisen les llistes que apareixen en la bibliografia citada es comprova la singularitat de les solucions i la variació que hi ha entre els diferents autors. Aço fa impossible que es pugua deduir un criteri útil –no dic únic– per a que no siguen un maldecap per als usuaris. I no crec que siga este l'objectiu.

Al remat, en els textos i documents oficials o genèrics de les institucions i organismes religiosos, civils i militars, continuaran escrivint-se totes les majúscules que vullguen per al·lo de l'importància i el poder.

Institut d'Estudis
Valencians

Per a que no es pense que es una critica infundada, es convenient pegar una ullada a lo que fan els autors consultats

– Mestres et alii son els mes sistematicos perque quasi tot ho grafien en minuscules, excepte els tractaments (van en mayuscula inicial) i algunes abreviatures que transformen en simbols o sigles 'AG' (agent), 'sgt.' / 'SG' (sargent), 'AFI' (alfabet fonetic internacional), 'AP' (autopista de peage), 'NB' (observacio) –pero tambe hi ha expressions llatines en minuscula–, 'CL' (caporal), 'S' (sentencia), 'L' (lleis) o 'D' (decret)

– la AVLl utilisa normalment les minuscules per a tot (les formes entre parentesis son lliterals), excepte en els tractaments 'E.' (Excel·lència), 'H. Sr.' (Honorable Senyor), i quan l'original es un substantiu propi 'a. de C.' (abans de Crist); en formacio-estudis el tracte es divers 'Dra.' (Doctora), pero 'llic.' (llicenciat). Entenc que son equivocacions 'Rev.' (reverend, o està mal l'abreviatura en mayuscula, o està mal la forma extensa en minuscula per ser un tractament) i 'Prév.' (prévere, perque no es tractament i no procedix de mayuscula inicial). Com fan Mestres et alii, transformen algunes abreviatures en simbols i els grafien en mayuscula 'C' (circular) o 'I' (instruccio)

– Seco no te tampoc una norma clara 'Bco.' (banc), 'Cía.' (companyia), 'Cte.' (comandant), 'ms.' / 'MS.' (manuscrit), 'Mtro.' (mestre), 'N. B.' (observacio) o 'v. g.' (per exemple)

– la RAE tampoc presenta una llinia coherent; escriu en mayuscula els tractaments i els carrecs militars i religiosos, pero a partir d'ací, el restant es conforme li pareix 'Arq.' (arquitecte), 'Ing.' (ingenier), 'Alc.' (alcalde), 'ms.' (manuscrit), 'Pat.' (patent), 'Univ.' (universitat), 'Vdo.' (viudo) o 'Rep.' (republica). Un cas curios son les estructures urbanes a on s'advertix l'absencia d'una directriu 'urb.' (urbanisacio), 'dtto.' (distrit), 'manz.' ('manzana', illa o bloc), 'pol. ind.' (poligon industrial), 'col.' (colonia), pero 'Bo.' (barri) i 'Cdad.' (ciutat)

– De Sousa posa mayuscules en tots els tractaments. En les numeroses abreviatures que porta es dedueix que la seua norma es restringir al maxím estes grafies 'alc.' (alcalde), 'gral.' (general), 'pat.' (patent), 'prof.' (professor), 'ing.' (ingenier), 'vdo.' (viudo), 'O. M.' (orde ministerial), 'ms.' (manuscrit), o 'arz.' (arquebisbe); encara que al meu entendre te algunes incoherencies com 'Dr.' (doctor), 'Ldo.' (llicenciat), 'br.' (bachiller), 'P. S. M.' (pel seu manament), 'p. p.' (per poder), 'P.' (pregunta), 'R.' (resposta), 'P. S.' (post scriptum), 'a. m.' (ante meridiem), o 'Sdad.' (societat)

Institut d'Estudis
Valencians

– la RACV, com alguns dels citats, no es clara en les grafies que proposen (la forma que hi ha entre parentesis es lliteral) ‘assoc.’ (Associació), ‘astrol.’ (Astrologia), ‘Dr.’ (Doctor), ‘DD.’ (doctors), ‘Def.’ (Defensa), ‘Emm.’ (Eminentíssim), ‘ema.’ (eminència), ‘Exca.’ (excel·lència), ‘excm.’ (excelentíssim), ‘F. C.’ (Ferrocarril), ‘ferroc.’ (ferrocarril), ‘Hble.’ (Honorable), ‘N.’ (notable), ‘Obr. Públ.’ (Obra Pública), ‘p. m.’ (post meridiem) o ‘P. S.’ (Post Scriptum)

4.11. Com que algunes de les paraules originals varien en gènere i en nombre, les reduccions també poden presentar els morfemes corresponents.

4.11.1. La marca de plural nos es més fàcil de col·locar visualment quan es tracta de contraccions que conserven elements finals

‘admdr.’, ‘admdors.’ (administrador, administradors)

‘sr.’, ‘srs.’ (senyor, senyors)

‘excm.’, ‘excms.’ (excelentíssim, excelentíssims)

però també es possible ficar-la en els truncaments, sense que resulte estrany a la vista

‘card.’, ‘cards.’ (cardenal, cardenals)

‘col.’, ‘cols.’ (colaborador, col·laboradors)

‘loc.’, ‘locs.’ (locutor, locutors)

‘num.’, ‘nums.’ (nombre, nombres)

‘pag.’, ‘pags.’ (pàgina, pàgines)

En els truncaments extrems (una lletra), el plural se sol fer duplicant la vocal o consonant inicial

‘p.’ / ‘pp.’ (pàgina, pàgines)

‘s.’ / ‘ss.’ (sigle, sigles)

‘d.’ / ‘dd.’ (divers, diversa; diversos, diverses)

‘v.’ / ‘vv.’ (vari, varia; varis, varies)

‘a.’ / ‘aa.’ (autor, autora; autors, autores)

Institut d'Estudis
Valencians

Esta forma ya es troba en els texts llatins en la mateixa funcio 'A' (augustus), 'AA' (augusti), 'N' (noster), 'NN' (nostri), o tambe per a expressar el superlatiu 'KK' (karissimus).

Quan el punt està substituït per la barra '/', la mateixa forma servix per a singular i plural 'c/' (carrer, carrers; encara que si escriguerem 'c.', podriem fer el plural en * 'cc.' o * 'cs.'), 'c/' (conte, contes), 'ch/' (chec, checs), o 'g/' (gir, girs). I si es una estructura pluriverbal, l'abreviatura tambe servix per als dos numeros 'c/ c.' (conte corrent, contes corrents), 'd/ d.' (dies des de la data).

Un cas que produïx dubtes i maldecaps als usuaris son les abreviatures sintagmàtiques quan u dels components està en singular i l'atre o els altres van en plural. La solucio mes 'raonable' es marcar l'element plural sense tocar el singular 'a. vv.' (associacio de veïns), 'ee. s.' (estacions de servici), 'S. GG. RR.' (Societat de Garanties Reciproques), 'ss. gg. rr.' (societats de garanties reciproques; en plural seria comu i per tant aniria en minúscula), 'ss. T. C.' (sentencies del Tribunal Constitucional), 'ss. T. S.' (sentencies del Tribunal Suprem).

Si els dos integrants son plurals, duplicaran les abreviatures. Aixina tenim 'JJ. OO.' (Jocs Olímpics), 'dd. aa.' (diversos autors), 'ff. aa.' (forces armades), 'CC. OO.' (Comissions Obreres), 'RR. CC' (Reis Catòlics). Com a excepcio, la forma 'ff. cc.' respon a una sola paraula, pero l'abreviacio la componen els dos elements de la lexia 'ferrocarrils'.

4.11.2. Com el plural, la marca de femeni es mes facil aplicar-la a les abreviatures per contraccio que conserven algun element final 'dr.', 'dra.' (director, directora) –tenint en conte que poden variar ortograficament 'rvt.', 'rvda.' (reverent, reverenda), 'llict.', 'llicda.' (llicenciat, llicenciada)–; pero tambe podem marcar-lo en els truncaments –afegint una '-a' o la silaba final– 'loc.', 'loca.' (locutor, locutora), 'cap.', 'capna.' (capità, capitana).

En ser util i com fa la RAE, per a distinguir masculi i femeni, no usarém lletres volades –les que van dalt a la dreta i son de menor tamany–, porque si els objectius son la senzillea i rapidea, aço complica l'escriptura, i porque preferixc la maxima uniformitat. No modificarem la tipografia de la 'a' en el femeni.

Per a aclarir un poc la formacio del femeni en les abreviatures, anem a vore els casos concrets dels dos grups

Institut d'Estudis
Valencians

- a) les que tenen consonant, consonants o síl·laba final (contraccions)
- b) les que no tenen lletra, lletres o síl·laba final (truncaments)

En les contraccions, la norma general serà afegir una '-a'

'dt.' / 'dta.' (dret, dreta)

'pdt.' / 'pdta.' (president, presidenta)

'agl.' / 'agla.' (aguasil, aguasila)

'aprint.' / 'aprinta.' (aprenent, aprenenta)

'cmdt.' / 'cmdta.' (comandant, comandanta)

'gral.' / 'grala.' (general, generala)

Com he dit, tindrem en compte que l'última consonant pot modificar-se, d'acord en els canvis ortogràfics que es produeixen en la formació del femení

– la T canvia a D

'esqt.' / 'esqda.' (esquert, esquerdada)

'adv.' / 'advda.' (advocat, advocada)

'llic.' / 'llicda.' (llicenciat, llicenciada)

– la U canvia a V

'admtiu.' / 'admtiva.' (administratiu, administrativa)

– la A canvia a E

've.' / 'va.' (vostre, vostra)

En els truncaments, també com a norma general, afegiré només una '-a', però en molts casos l'abreviatura inclourà la consonant de l'última síl·laba ('-sa', '-ta', '-ra', '-na', '-ga', '-da')

'at.' / 'ata.' (atent, atenta)

'd.' / 'da.' (don, dona)

Institut d'Estudis
Valencians

'ed.' / 'edra.' (editor, editora)

'esq.' / 'esqa.' (esquerro, esquerra)

'ab.' / 'absa.' (abat, abadesa)

'alf.' / 'alfo.' (alferes, alferesa)

'bach.' / 'bachra.' (bachiller, bachillera)

'al.' / 'alna.' (alumne, alumna)

'cap.' / 'capna.' (capità, capitana)

'ant.' / 'antga.' (antic, antiga)

'ant.' / 'antda.' (antiquat, antiquada)

Un cas especial son els truncament extrems, representats per l'inicial. Encara que admeten variació de gènere en la forma extensa, açò no es reflexa en la reducció. La mateixa forma servirà per a masculí i femení 'a.' (alumne, alumna), 'a.' (autor, autora), 'f.' (frances, francesa), 'i.' (iber, ibera). Açò també s'aplica en les estructures pluriverbals 'a. a.' (antic alumne, antiga alumna) i en els plurals 'aa. aa.' (antics alumnes, antigues alumnes).

4.11.3. En la llista adjunta hi ha una ampla mostra tant de femenins com de plurals.

En les faenes, ocupacions, carrecs, oficis, dignitats, etc., que poden ser aplicades o ocupades per dones i per homes, o en els adjectius en variació de gènere, no hi ha problema en posar el morfema de femení, fent, si pertoca, alguna modificació gràfica com s'ha dit més amunt.

En la llista done normalment el masculí singular, però sempre que l'original admeta la variació de nombre es podrà aplicar també a l'abreviatura. Algunes de les formes se corresponen en un plural com 'h.' (habitants), 'transp.' (transports), 'matem.' (matemàtiques) o 'urg.' (urgències).

4.12. Com que no són signes del text, es procurarà que ni la barra ni el punt tanquen una frase, perquè tant l'una com l'altra només indiquen que es tracta d'una abreviatura, no servixen per a acabar una oració. En el cas prou freqüent de 'etc.', quan siga final absoluta, s'haurà d'escriure en la forma plena 'etcetera'; solució que s'aplicarà

Institut d'Estudis
Valencians

a tots els altres casos (no usaré 'perque yo no vixc en eixe c.', 'perque yo no vixc en eixe c/', sino 'perque yo no vixc en eixe carrer'). També s'evitarà que coincidixquen en un altre punt, dos punts o punts suspensius.

4.13. Com es diu en 3.11.2, no usaré lletres volades o suprascrites en les formes femenines o en unes altres paraules, com es feya antigament –i en l'actualitat en castella– en 'S^a' (senyora), 'B' (bachiller), 'D' (doctor), 'G^a' (Garcia). Aixina es preferix 'sra.' (senyora) a 'sr.^a'; 'govdra.' (governadora) a 'gov.^a'; 'comp.', 'cia.' (companyia) a 'c.^{ia}'. Estes segones abreviatures no apareixeran en la llista final.

L'única excepció són els ordinals que estan composts d'un cardinal i d'una o dos lletres volades '1.^r' (primer), '1.ª' (primera), '1.^{rs}' (primers), '1.^{es}' (primeres). En ares d'una major homogeneïtat, considerare equivalents i correctes les formes sense grafemes suprascrits '2n.' (segon), '2a.' (segona), '2ns.' (segons), '2es.' (segones). Les primeres són les preferides per la RAE o Martínez de Sousa, mentres que les segones són les que donen Mestres et alii. La AVLl les admet totes (sext) '6t', '6t.', '6^{tv}' i '6.^{lv}'

Pel mateix motiu, per l'uniformitat, he posat punt en estos numerals, com a símbol de l'abreviatura, encara que hi ha autors que no en fiquen (com Mestres et alii).

A partir del 10, els valencians solem usar les formes cultes 'decim primer', 'decim segon', 'decim octau', 'vigésim'... pero es molt més corrent que des del 10 utilisem una perifrasis 'el que fa onze', 'el que fa quinze', 'el que fa vint', 'el que fa huitanta'. Aixina que en la llista nomes es trobarà completa la primera decena.

4.14. Hi ha prou casos de duplicitat, com a símbol o sigla (son invariables) i com a abreviatura (pot donar-se variació de gènere i número), sense que es pugui dir que una és més correcta que l'altra. Com que pareix que la tendència s'inclina cap a estructures siglars, algunes no les he incloses en la llista (especialment les referides a partits polítics, clubs, associacions, penyes, etc.). En els següents exemples, en la primera columna van els símbols (especificats) i les sigles (les restants), i en la segona, les abreviatures

'PTA' (símbol) (pesseta, pessetes) / 'pta.', 'ptes.' (pesseta, pessetes)

'h' (símbol) (hora, hores) / 'h.', 'hs.' (hora, hores)

'DEP' (descanse en pau) / 'd. e. p.'

'SP' (servici públic) / 's. p.'

Institut d'Estudis
Valencians

- 'PVP' (preu de venda al public) / 'p. v. p.'
- 'SA' (societat anonima) / 's. a.'
- 'SRLI' (societat de responsabilitat llimitada) / 's. r. ll.'
- 'SC' (societat cooperativa) / 's. coop.'
- 'DLI' (deposit llegal) / 'd. ll.'
- 'UTE' (unio transitoria d'empreses) / 'u. t. e.'
- 'CF' (clup de futbol) / 'c. f.'
- 'FC' (futbol clup) / 'f. c.'
- 'CT' (clup de tenis) / 'c. t.'
- 'UD' (unio deportiva) / 'u. d.'
- 'PP' (Partit Popular) / 'P. P.'
- 'PSOE' (Partit Socialiste Obrer Espanyol) / 'P. S. O. E.'
- 'ACF' (agrupacio cultural i folclorica) / 'a. c. f.'
- 'PT' (penya taurina) / 'p. t.'
- 'CE' (centre escolar) / 'c. e.'
- 'IES' (institut d'educacio secundaria) / 'i. e. s.'
- 'CP' (colege public) / 'c. p.'
- 'TV' (televisio) / 'tv.'
- 'PGM' (primera guerra mundial) / 'p. g. m.'
- 'SGM' (segona guerra mundial) / 's. g. m.'
- 'WC' (excusat, –water closet–) / 'w. c.'
- 'SOS' (peticio d'auxili, –save our souls–) / 's. o. s.'
- 'KO' (fora de combat, –knockout–) / 'k. o.'

Institut d'Estudis
Valencians

4.15. Tenim alguna abreviatura anomala (podriem considerar-la un símbol), perquè no està construïda segons els criteris gràfics de la resta, com es '(a)' (alies), però es l'expressió estesa i acceptada.

Un altre cas, molt específic i també anormal, són les reduccions numèriques (que també entrarien dins de la consideració de símbols) que solen utilitzar-se per a les persones verbals quan s'explicita la flexió completa i per a no repetir els pronoms

yo	1	nosatres	4
tu	2	vosatres	5
ell	3	ells	6

5. Abreviatures

5.1. Normes d'ús

5.1.1. La llista és orientativa perquè n'hi ha moltes més (només cal buscar en diccionaris, llibres, fullets propagandístics, anuncis, catalecs, obres especialitzades, etc.).

5.1.2. Com s'ha dit més amunt, no estan tots els plurals i femenins possibles.

5.1.3. Les abreviatures corresponents a toponims (ciutats, províncies i països) són les que apareixen en els reculls (naturalment que en poden haver moltes més).

5.1.4. Hi ha dos llistes ordenades alfabèticament en les següents estructures

Llista A

abreviatura	forma extensa
-------------	---------------

Llista B (inversió, en ordre alfabètic, de l'anterior)

forma extensa	abreviatura
---------------	-------------

5.1.5. Les que porten un asterisc * vol dir que tenen una variant més curta o en idèntic nombre de grafemes. No presupon ni preferència ni major o menor correcció.

Institut d'Estudis
Valencians

5.1.6. Les que porten dos asteriscs ** vol dir que no son massa eficients perque el guany es escas (dos caracters, exclos el punt).

5.1.7. Les que porten tres asteriscs *** es perque son inutills (un caracter, exclos el punt).

5.1.8. Poden donar-se les combinacions * / ** (hi ha una atra variant / esta no es eficient) i * / *** (hi ha una atra variant / esta es inutil).

5.1.9. He procurat reduir al maxím la variacio d'abreviatures. La major part dels doblets que n'hi ha es per menor numero de caracters. N'hi ha algun triplet, pero no done ni quadruples ni quintuples formes i he intentat triar les mes 'facils' i curtes (cosa prou dificil en algunes ocasions).

5.1.10. Sens intencio d'exhaustivitat, la llista conté diversos coronims (noms d'entitats geografiques majors: continent, país, regio, autonomia o provincia). La mostra dels estats es ben curta i aleatoria. He inclou les denominacions valencianes de les comunitats autonomes espanyoles, pero com que l'adaptacio o trasllacio es complexa i com que no es l'objectiu d'este treball, no he entrat en qüestions mes techniques. Dic aço perque he 'traduït' algunes provincies (Lleo, Osca, Cordova...), pero unes atres es mantenen en castella (Jaén, Cáceres, Albacete...). Per a Galicia i Euskadi els noms estan en castella i en l'atra llengua oficial. En Catalunya, nomes en catala. Les nostres, nomes apareixen en valencià. No he seguit un criteri unic, sino que he fet nomes adaptacions 'facils' o he usat aquelles que tenen una certa tradicio en la produccio escrituristica autoctona.

5.1.11. Encara que no son 'valencianes', he posat algunes abreviatures, poques i molt comunes, del frances i de l'angles (que solen apareixer en alguns repertoris).

BIBLIOGRAFIA

- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2006), *Gramàtica normativa valenciana*, Valencia, edicio propia.
- De Vega, M. i Cuetos, F. (1999), *Psicolingüística del español*, Madrid, Trotta.
- Dember, W. N. i Warm, J. S. (1990), *Psicología de la percepción*, Madrid, Alianza.
- López, Á. (1988), *Psicolingüística*, Madrid, Síntesis.

Institut d'Estudis
Valencians

- Martínez de Sousa, J. (1983), *Dudas y errores de lenguaje*. Barcelona, Paraninfo.
- Mestres, J. M. et alii, (2009), *Manual d'estil. La redacció i edició de textos*, Barcelona, Eumo.
- Osgood Ch. E. et alii (1974), *Psicolingüística*, Barcelona, Planeta.
- Real Acadèmia de Cultura Valenciana, *Abreviatures en Valencià*, (en línia, www.llenguavalenciana.com) (ultima consulta, maig 2015).
- Real Academia Española (2010), *Ortografía de la lengua española*, Madrid, Espasa.
- Seco, M. (1998), *Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española*, Madrid, Espasa.
- Siguán, M. (coordinador) (1986), *Estudios de psicolingüística*, Madrid, Pirámide.